

Jan Tomczak

"Unterwegs zur Freiheit :
Arbeitshilfen", Stefan Blaskovic,
Wien 1974 : [recenzja]

Collectanea Theologica 46/1, 242-243

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

umożliwia jednak próby wprowadzania w życie przynajmniej niektórych wysuniętych postulatów i wskazań. Nie tylko więc tłumaczy i poucza, ale może przyczynić się do dalszych badań i rozważań twórczego wychowania.

ks. Jan Tomczak SJ, Warszawa

Stefan BLASKOVIC, *Unterwegs zur Freiheit. Arbeitshilfen*, Wien 1974, Verlag Herder, s. 136.

Książka jest podręcznikiem dla nauczyciela, przeznaczonym do nauki religii w jedenastym roku nauczania. Odnosi się więc do podręcznika o tym samym tytule napisanego dla ucznia. Przedstawiam tylko książkę dla katechety. Uważam za wskazane zacząć od ukazania jej zagadnień i układu. To pozwoli szybko zorientować się w treści, która ma kształtować przekonania i sumienia jedenastoklasistów.

W drodze do wolności (*Unterwegs zur Freiheit*) nie chce podawać gotowych już rozwiązań i wskazań moralnych. Autor bowiem uważa zgodnie z wytycznymi programu, że zasadniczym celem podręcznika i nauczania moralności nie może być dostarczenie zestawu norm moralnych, czyli coś w rodzaju „kompletnej etyki”, lecz tylko wskazanie drogi do kształtowania osobowości ucznia. Osobowość ta kształtowana w wolności i odpowiedzialności rozwija i bogaci jego życie, co w dalszej konsekwencji wpływa na tworzenie się chrześcijańskiego obrazu społeczeństwa. Do tego celu ma służyć następująca treść i układ podręcznika:

- a) naturalne podstawy i założenia świadomego i wolnego działania człowieka (siedem jednostek lekcyjnych),
- b) nadprzyrodzona podstawa moralnego działania człowieka i jego pełni w Chrystusie (trzy jednostki lekcyjne).
- c) urzeczywistnienie pełnego człowieka w konfrontacji z samym sobą (siedem jednostek lekcyjnych),
- d) urzeczywistnianie pełnego człowieka w społeczeństwie (trzydzieści ostatnich jednostek lekcyjnych).

Autor sądzi, że jego książka jest pierwszą próbą dawania w podręczniku do nauki religii pierwszeństwa moralności z przekonania i refleksji przed moralnością kodeksu i systemu. A więc nacisk został położony na urabianie sumienia, które w sposób świadomy i wolny powinno wybierać dobro, a odrzucać zło.

Omawiana książka dla nauczyciela przedstawia tematy, podaje sposoby przeprowadzania jednostek lekcyjnych, formułuje różne pytania i wskazuje odpowiednie pomoce potrzebne na lekcjach. Stara się przede wszystkim o słuszne i właściwe ustawienie każdego problemu w życiu człowieka. Temu mają służyć szczególnie teksty podawane z literatury. Nie są uważane za zwykłe wprowadzenie czy nawiązanie. Wykazują przeważnie punkt widzenia, jaki ma dzisiejszy człowiek odnośnie do problemu zawartego w danym temacie. Teksty raczej nie psychologizują, lecz bezpośrednio prowadzą do historyczno-społecznego rozwijania problemu. Równocześnie stanowią przejście do informacji, to znaczy do obiektywnego traktowania tematu. Zapobiega się przez to subiektywnemu rozgadaniu. Informacja ma służyć także naukowemu, filozoficznemu, etycznemu i teologicznemu traktowaniu tematu. Ta indukcyjna metoda pokazuje młodzieży, że ani tematy, ani rozwiązania nie mogą rościć pretensji, że są jedyne i nie ma innych możliwości poza nimi. Z drugiej strony mają wychować świadomość, że dzisiejszy człowiek tylko w jedności z całą rzeczywistością może ustawiać swoje problemy i rozwiązywać je.

Umożliwienie bogatego korzystania z tekstów literatury określa już sposób przeprowadzania lekcji i w ogóle pracy uczniów w klasie i w domu. Jako pomoce, które służą pogłębieniu i utrwalaniu przerobionego materiału podaje podręcznik pytania umieszczone pod koniec jednostki, teksty z literatury fa-

chowej i ogólnej jak również filmy i transmisje radiowe i telewizyjne. Te pomoce nie mogą przyczynić się do zaniedbywania wykorzystania elementów wizualnych w nauczaniu moralności. Teksty autor podaje w schemacie jednostki w formie krótkiej wzmianki jako postawienie problemu, a w drugiej części książki jako wypisy z literatury z odnośnikiem do odpowiedniej jednostki. Na końcu podręcznika dla nauczyciela zostały umieszczone modlitwy i myśli do wykorzystania na lekcji, mające wywołać odpowiednie refleksje. Do innych pomocy proponowanych w omawianej książce zostały podane w niej tylko odnośniki, które wskazują gdzie katecheta może znaleźć odpowiedni materiał. Dotyczy to także filmów, transmisji telewizyjnych i radiowych, które są podane na końcu jednostki lekcyjnej z wyszczególnionymi tematami czy tytułami.

Jednostki lekcyjne zostały opracowane nie w formie gotowych katechez, lecz jako materiał do przerobienia. Nie zawierają także wskazań metodycznych. Podręcznik więc zajmuje się zasadniczo treścią, a nie metodą. Stąd ze względu na treść zasługuje na uwagę zarówno teoretyków katechetyki jak i praktyków. Ci ostatni mogą dużo skorzystać z podanej w nim literatury, stanowiącej charakterystyczną cechę tego podręcznika.

ks. Jan Tomczak SJ, Warszawa